

Conspect Psihologia dezvoltarii (56 pagini)

Sursa: Universitatea Spiru Haret din Bucuresti - www.spiruharet.ro

Coordonator de disciplina: Lect. univ. dr. Gratiela Sion

Subiecte psihologia dezvoltarii

1. Clarificari conceptuale
2. **Teorii ale dezvoltarii:** Behaviorismul
3. Teoria invatarii sociale
4. Teoria cognitiv-constructivista a dezvoltarii a lui **J.Piaget**
5. Teoria procesarii informatiei si relevanta ei pentru dezvoltare
6. Abordarile etologice cu privire la dezvoltare
7. Abordari psihanalitice
8. Teoria dezvoltarii psihosexuale (**Sigmund Freud**)
9. Teoria dezvoltarii psihosociale (**Erick Erikson**)
10. **Perioada prenatala** si factorii care influenteaza dezvoltarea
11. Nasterea
12. Primul an de viata
13. Principalii factori de risc in primul an de viata
14. **Cresterea si dezvoltarea copilului de la 1 la 3 ani**
15. Nevoile copilului de la 1 la 3 ani
16. Principalele achizitii psihice de la 1 la 3 ani
17. Dezvoltarea afectiva a copilului de la 0 la 3 ani (teoria lui **H. Wallon**)
18. **Teoria atasamentului (John Bowlby)**
19. Debutul personalitatii
20. Caracterizare generala a **perioadei prescolare (3-6 ani)**
21. Dezvoltarea limbajului
22. Dezvoltarea afectiva a copilului de la 3 la 6 ani
23. Dezvoltarea personalitatii de la 3 la 6 ani
24. **Jocul si invatarea. Teorii psihologice despre joc** (Jean Piaget)
25. Teoria dezvoltarii cognitive a lui J. Piaget din perspectiva moderna (limitele teoriei lui Piaget)
26. Principalele perspective teoretice asupra invatarii
27. **Teoria inteligentei multiple (Howard Gardner)**
28. Dezvoltarea moralitatii. Teoria cognitivista asupra dezvoltarii morale
29. **Adolescenta.** Substadiile adolescentei
30. Dezvoltarea fizica, psihica, intelectuala la pubertate si adolescenta. Dezvoltarea psihosociala (Erikson)
31. Identitate si personalitate in adolescenta (Identitatea de sine. Imaginea de sine. Stima de sine)
32. Identitatea sexuala in adolescenta

partea a 2-a

33. **Tineretea.** Etapele perioadei de tinerete
34. Problematika rolurilor in perioada de tinerete
35. Alegerea carierei si elemente de consiliere vocationala
36. **Perioada adulta.** Schimbarile fiziologice
37. Etapele varstei adulte (White, Gould, Schiopu, Verza)
38. Aspecte caracteristice ale gandirii si invatarii in perioada adulta (operatiile postformale, invatarea transformativa)
39. Teorii cu privire la dezvoltarea in perioada adulta (**Erikson, Levinson**)
40. Caracteristicile personalitatii la varstele adulte (criterii de maturitate - **Allport**)
41. Dinamica si tranzitia rolurilor (subidentitatilor) in perioada adulta (rolurile din perioada anterioara si dupa)
42. Mecanismele de aparare (G.E. Vaillant)
43. Caracteristicile perioadei adulte din perspectiva subidentitatilor maritale si parentale
44. Caracteristicile componentelor legate de functionarea rolurilor in cuplu
45. **Perioada batranetii.** Regresia biologica
46. Probleme de natura psihoafectiva si comportamentala
47. Stadiile batranetii. Dinamica subidentitatilor. Dezvoltarea psihosociala (Erikson)
48. Problematika retragerii din viata activa. Noi roluri in familie
49. Problematika (atitudinea) in fata mortii. Etapele pierderii / doliului (**E. Kubler-Ross**)
50. **Familia.** Aspecte definitorii
51. Casatoria si familia in societatea contemporana
52. Climatul familial
53. Relatiile parinti-copii
54. Familia monoparentala
55. Conflictul intre responsabilitatile profesionale si cele familiale
56. Saracia – factor de risc in dezvoltarea copilului
57. Abuzul asupra copilului

Bibliografie:

- Sion Gratiela, Psihologia dezvoltarii, Editura Fundatiei de Maine, Bucuresti, 2014
- Sion Gratiela, Psihologia varstelor, ed. a 6-a, Editura Fundatiei de Maine, Bucuresti, 2014

Alte surse:

- Vasile Diana Lucia, Introducere in psihologia familiei si psihosexologie, ed. a 5-a, Editura Fundatiei de Maine, Bucuresti, 2008
- Hoffman K., Cooper G., Powell B., Cum sa cresti un copil sigur de sine, Editura Trei, Bucuresti, 2017
- Niels P. Rygaard, Tulburarile severe de atasament in copilarie, Editura Polirom, Bucuresti, 2011
- Erikson H. Erik, Copilarie si societate, Editura Trei, Bucuresti, 2015

1. Clarificari conceptuale

Studiul Psihologiei dezvoltarii se realizeaza pe patru mari coordonate:

- **descrierea** - (descrie principalele caracteristici ale etapelor de varsta-aspecte specifice dezvoltarii fizice, psihice, afective, cognitive);
- **explicarea** – (explica corelarea unor factori ce au influenta asupra modului in care fiinta umana isi construiește functiile si procesele psihice, precum si caracteristicile dominante);
- **diagnoza** – (presupune determinarea gradului dezvoltarii in functie de indicatorii de medie);
- **consilierea** – (cuprinde un set de recomandari ce au la baza studiul dezvoltarii umane).

Psihologia dezvoltarii - are ca obiect de studiu schimbarile psihologice care au loc incepand de la nastere, pana in perioada batranetii.

Psihologia copilului - este centrata asupra studiului copilului, are ca scop descrierea si explicarea **dezvoltarii copilului de la nastere pana la adolescenta**.

Psihologia genetica - este o stiinta a dezvoltarii, centrata asupra aspectului evolutiv al comportamentelor si asupra genezei lor.

Cresterea – modificari fizice, care sunt cantitative si dimensionale, implicand adaugiri si nu transformari (masa somatica, masa musculara si masa nervoasa)

Maturarea – schimbari genetice sau fiziologice. Viteza maturatiei difera de la un copil la altul, rezultatul maturarii in final fiind acelasi.

Principiile generale ale dezvoltarii guverneaza evolutia fiintei umane de la stadiul de zigot pana la stadiul de individ matur la varsta de 18-20 de ani, capabil de a trai independent in societate:

- continuitatea procesului dezvoltarii de la conceptie la maturitate;
- corelatia cresterii (legaturile ce se stabilesc in organism intre toate partile, functiile si procesele sale in timpul cresterii si maturarii);
- variatia vitezei de dezvoltare.

In toate aspectele dezvoltarii umane exista o interactiune intre maturare si invatare.

Dezvoltarea este procesul complet prin care individul se adapteaza la mediul sau.

Adaptarea se face prin crestere, maturare si invatare.

Diferenta dintre invatare si dezvoltare:

- invatarea presupune adaptare imediata pe termen scurt,
- dezvoltarea presupune adaptare treptata intr-o perioada indelungata.

Debutul studiilor despre copil este legat de numele lui John Locke si J.J.Rousseau. Ei pun bazele studiilor privind copilul si copilaria, avand conceptii total diferite despre copilarie. Insa psihologia copilului ca stiinta incepe cu primele observatii sistematice atribuite unor cercetatori precum **Darwin** si **Stanley Hall**.

2. Teorii ale dezvoltării: Behaviorismul

Teoria behaviorista are un punct de vedere total diferit de psihanaliza, având conceptul de “tabula rasa” a lui J.Locke asupra intelectului uman. Contribuția inițială în behaviorism a fost adusă de John B.Watson, care susține că orice studiu trebuie să se concentreze direct pe evenimente observabile – stimuli și răspunsuri comportamentale, și nu pe structurile inconstientului.

J.Watson a aplicat **teoria condiționării în creșterea copilului** – forța supremă în dezvoltarea lui este **mediul**; copilul poate fi modelat de adult în orice direcție dacă sunt controlate atent **asociațiile stimul-răspuns**. El recomandă părinților să nu se manifeste afectiv. În opinia sa copiii nu trebuie îmbrățișați, sărutăți, ținuți pe genunchi, ci să fie tratați ca tineri adulți, cu gesturi care se rezumă la o strângere de mână, bataie pe umăr sau mângâiere pe creștet. După Watson, behaviorismul american a urmat câteva direcții de dezvoltare.

Clark Hull propune **teoria reducerii conduitei**, conform căreia organismul acționează continuu pentru satisfacerea nevoilor fiziologice și reducerea stărilor de tensiune. Când sunt satisfăcute nevoile primare: foamea, setea și sexul, acestora li se asociază o mare varietate de stimuli, care devin conduite secundare sau conduite învățate. De exemplu, sugarul caută apropierea și atenția adulților care îl hrănesc.

Burrhus Frederic Skinner propune **teoria condiționării operante**. El susține că comportamentul unui copil poate fi îmbunătățit, dacă este urmat de orice fel de întărire, pe lângă hrană și băutura, altele cum ar fi: lauda, zambetul, o jucărie nouă. Dar comportamentul poate fi eliminat prin pedepse cum ar fi retragerea de privilegii, dezaprobarea parentală sau izolarea în camera sa. El a aplicat această teorie pentru a-și crește propria fiică.

Sigmund Freud, Erik Erikson, Jean Piaget descriu dezvoltarea ca o trecere printr-o succesiune fixă de etape cărora le corespund vârste aproximative.

Freud – pune accentul pe dezvoltarea personalității.

Erikson – consideră dezvoltarea drept competență socială.

Piaget – accentuează dezvoltarea intelectuală.

În contrast cu acestea, abordările behavioriste – numite și **abordări despre dezvoltare în baza învățării** – nu descriu etape de dezvoltare, în schimb se concentrează pe comportamentul imediat al copilului și pe forțele de mediu care influențează comportamentul.

3. Teoria învățării sociale

Teoria învățării sociale ia naștere când domeniul dezvoltării copilului a intrat într-un mediu de laborator controlat științific.

Robert Sears este deschizătorul de drumuri, în domeniul teoriei sociale, în dezvoltarea personalității. Fiind studentul lui Hull, mai apoi și coleg, a adoptat teoria lui despre comportamentul înșusit al copilului datorită asocierii cu reducerea **conduitei primare**. Hranirea promptă precum și satisfacerea altor necesități dependente ale copilului sunt considerate ca bază a învățării sociale ulterioare. Treptat, acestea duc prin asociere la conduite secundare cum ar fi obținerea apropierii fizice, atenției, aprobării părinților.

Dupa Sears modul in care parintii satisfac nevoia de hrana, caldura si afectiune a copilului este esential pentru dezvoltarea acestuia. De aceea, cercetarile lui Sears se ocupa de practicile de crestere a copilului – hranire, pedepsire, metode de disciplinare – ca fiind factori ce pot anticipa agresiunea, comportamentul dependent si autocontrolul copiilor.

Albert Bandura este un alt teoretician al invatarii sociale, care a studiat **invatarea observationala** numita **modelare** - reprezinta baza unor mari varietati de comportamente insusite ale copilului cum ar fi agresiunea, conduita personala si imitatiea conduitei sexuale. Inca de la varste foarte timpurii copilul “achizitioneaza” multe din raspunsuri ascultandu-i pe ceilalti din jur, fara pedepse sau recompense directe. Ei “imita comportamentul anumitor modele”, reiesind din atractia lor fata de modele calde si puternice si care poseda obiecte dorite de ei sau alte trasaturi.

4. Teoria cognitiv-constructivista a dezvoltarii a lui J.Piaget

Teoriile de dezvoltare cognitiva incearca sa explice progresele intelectuale, cantitative si calitative, ce au loc in timpul dezvoltarii. Cel mai mare impact dintre teoriile de dezvoltare cognitiva a avut teoria psihologului elvetian **Jean Piaget**, care a elaborat o teorie originala asupra genezei si mecanismelor gandirii, denumita **teoria operationala**. Jean Piaget (1896 – 1980), psiholog, biolog, pedagog si filosof elvetian, este considerat fondatorul epistemologiei genetice. Piaget a avut un contact permanent si nemijlocit cu indivizi in dezvoltare, prin prisma celor trei copii ai sai.

Piaget a delimitat **patru stadii** si serii de operatii ale **inteligentei**. Orice stadiu (faza) corespunde cu un mod de intelegere a lumii de catre copil si se schimba in functie de varsta si experienta. El a afirmat ca, in general, copiii trec prin aceasta serie faze separate, care difera nu doar prin informatia cantitativa acumulata in fiecare faza, ci si prin calitatea cunostintelor si a modului de intelegere. Trecerea de la o anume faza la urmatoarea apare in momentul in care copilul atinge un nivel corespunzator al maturitatii si a fost expus la tipuri de experiente relevante. Piaget a demonstrat, pe baza observatiilor facute asupra intelectului copiilor de diferite varste, ca actiunile mintale (operatiile mintale) se nasc prin interiorizarea actiunilor reale.

Cele patru faze (stadii) stabilite de Jean Piaget sunt:

- **stadiul senzorio-motor** (nastere – 2 ani) – are 6 substadii;
- **stadiul preoperator** (2 – 7/8 ani) – are 2 substadii;
- **stadiul operatii concrete** (7/8 – 11/12 ani);
- **stadiul operatiilor formale** (11/12 – 15/16 ani).

etc.